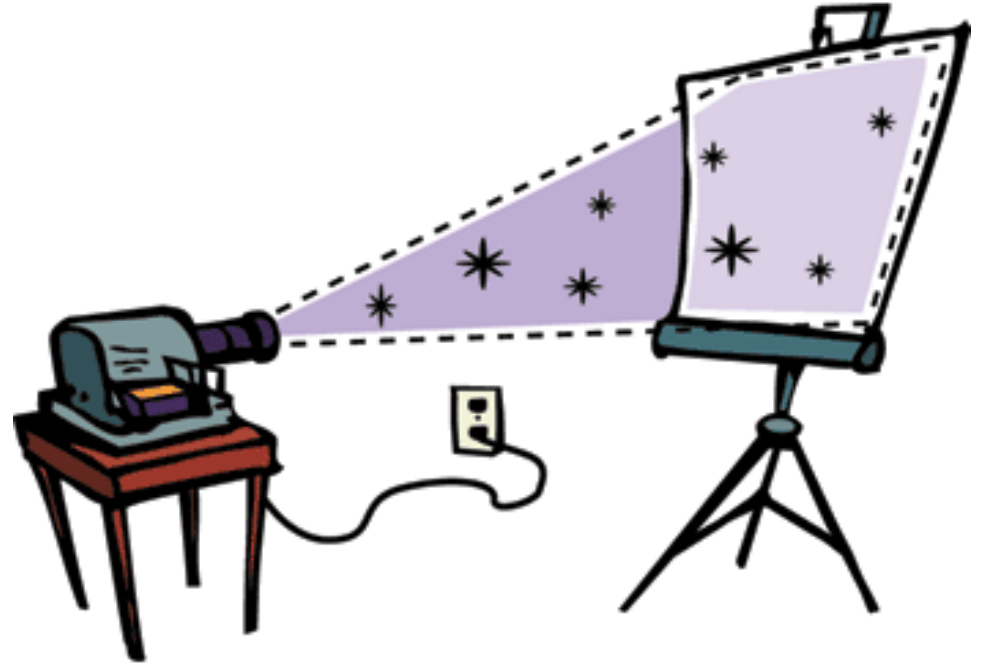

ERGENLİK DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

ERGENLİK DÖNEMİ
GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

SUNUM AKIŐI

- Gelişim Nedir?
- Gelişimin Temel İlkeleri
- Gelişim Dönemleri
- Ergenlik Dönemi
 - Bilişsel Gelişim
 - Biyolojik Gelişim
 - Duygusal Gelişim
 - Ahlaki Gelişim
 - Sosyal Gelişim
- Ergenlik Dönemine Ait Bazı Özellikler
- Ergenlikte Kimlik Gelişimi
- Ergenlik Dönemi Arkadaşlık İlişkileri

GELİŞİM NEDİR?

- Büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimi ile yaşam boyu bireyin bedeninde, zihninde ya da davranışında olumlu yönde meydana gelen, niceliksel ve niteliksel değişimlerin tümünü içerir.

GELİŞİM NEDİR?

- Nicel değişim, boy, kilo gibi miktarda meydana gelen değişimlerdir. Nitel değişimler ise daha karmaşıktır. Süreç ve işleyişle ilgili değişiklikleri içerir ve yaşam boyu devam eder.

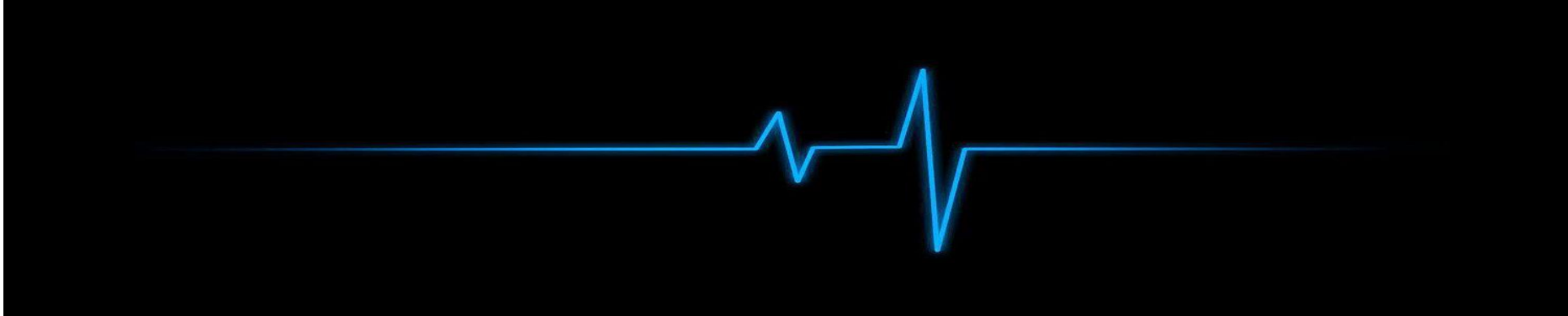
Gelişimin Temel İlkeleri

- Gelişim, kalıtım ve çevrenin karşılıklı etkileşiminin ürünüdür.
- Gelişim kazanım ve kayıpları içerir.
- Gelişim bir bütündür ve gelişim alanları birbirleriyle etkileşim içindedir.
- Gelişim nöbetleşe devam eder.
- Gelişimde kendine özgü bir sıra vardır.
- Gelişim bireysel farklılıklar gösterir.

Gelişimin Temel İlkeleri

- Birey, çocukluğundan yaşlılığına kadar gelişen yaşam çizgisi üzerinde birbirinden farklı gelişim dönemlerinden geçer ve bu dönemler içerisinde birbiriyle aynı olmayan fizyolojik ve psikolojik bazı özellikler gösterir.

Gelişim Dönemleri

- Bebeklik Dönemi (0-2 yaş)
- Okul Öncesi – İlk Çocukluk Dönemi (2-5 yaş)
- Okul Çağı – Orta Çocukluk Dönemi
- Ergenlik Dönemi

Ergenlik Dönemi

- Ergenlik dönemi, değişik açılardan ele alınıp incelenebilir. Yapılan çalışmalarda ergenliğe, fizyolojik gelişim, toplumsal etkiler, ekonomik kararlılık ya da duygusal gelişim gibi farklı boyutlardan yaklaşılmış ve fizyolojik olgunlaşmayı da içeren bir tanım olarak ele alınmıştır.

Ergenlik Dönemi

- Ergenlik, bireyin gelişim süreci içerisinde çocukluk döneminin bitişiyle beraber sözü edilen dönemin başlangıcından fizyolojik olarak erişkinliğe ulaşmaya kadar geçen bir gelişim dönemidir.

Ergenlik Dönemi Yaş Sınırlamaları

- A. Ergenliğin Başları** 11-14 yaş (kızlar)
13-15 yaş (erkekler)
- B. Ergenliğin Ortaları** 14-16 yaş (kızlar)
15-17 yaş (erkekler)
- C. Ergenliğin sonları** 16-21 yaş (kızlar)
17-21 yaş (erkekler)

Ergenlik Dönemi

- Çocukluktan ergenliğe geçiş sürecinin mutlak bir yaş ifade etmediği unutulmamalıdır.
- Ergenliğin başlangıç süresi ırk, iklim ve beslenme şartları gibi değişik faktörlere bağlı olarak da değişebilmektedir. Örneğin; Akdeniz ikliminin hakim olduğu yerlerde kızlar 8-10 yaşları arasında ergenlik dönemine girerken, bu durum kutuplarda yaşayan Eskimolarda 20'li yaşlara kadar uzayabilmektedir.

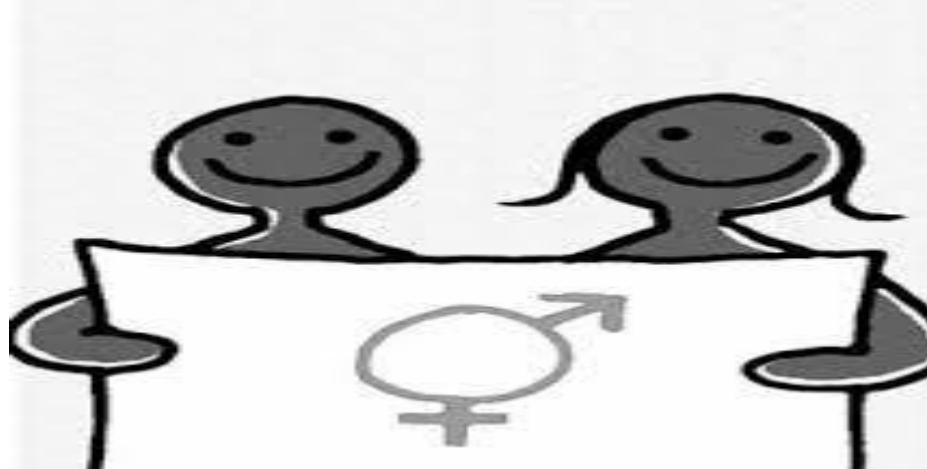
Bilişsel Gelişim

- Soyut işlemler dönemine geçilir.
- Bu dönemde ergen tartışmaları sever, düşüncelerini ifade etmek ister.
- Özellikle mantık üzerinde yoğunlaşır. Artık yavaş yavaş mantık oyunlarına ısınır ve mantıksal sonuçlar çıkarmaya başlar.
- Olaylara çok yönlü bakmaya başlar. Öte yandan resim, müzik, şiir, dans gibi duygu ve düşüncelerin sembollerle aktarıldığı etkinliklere ilgi artar.

Biyolojik Gelişim

- Ergenlikte biyolojik değişimlerinin temel unsurları genç insanın fiziksel görünüşünde ve üreme yeteneğinin kazanılmasındaki değişikliklerdir.
- Bu dönemde beden ve yüzde değişimler olur. Bunun ardından ergenin kendisi hakkındaki duyguları değişir.
- Fiziksel anlamda boy artış hızının en yüksek olduğu yaşlar, kızlar için 11-12, erkekler için 13-15 yaşları arasındır.

Duygusal Gelişim

- Bu dönemde duyguların yoğunluğunda artış ve istikrarsızlık olduğunu söylemek mümkündür.
- Bu bağlamda söz konusu duygusal dalgalanmalar; karşı cinse ilgi, mahcubiyet ve çekingenlik, aşırı hayal kurma, tedirginlik ve huzursuzluk, yalnız kalma isteği, çalışmaya karşı isteksizlik ve çabuk heyecanlanma gibi duygulanım durumlarıdır.

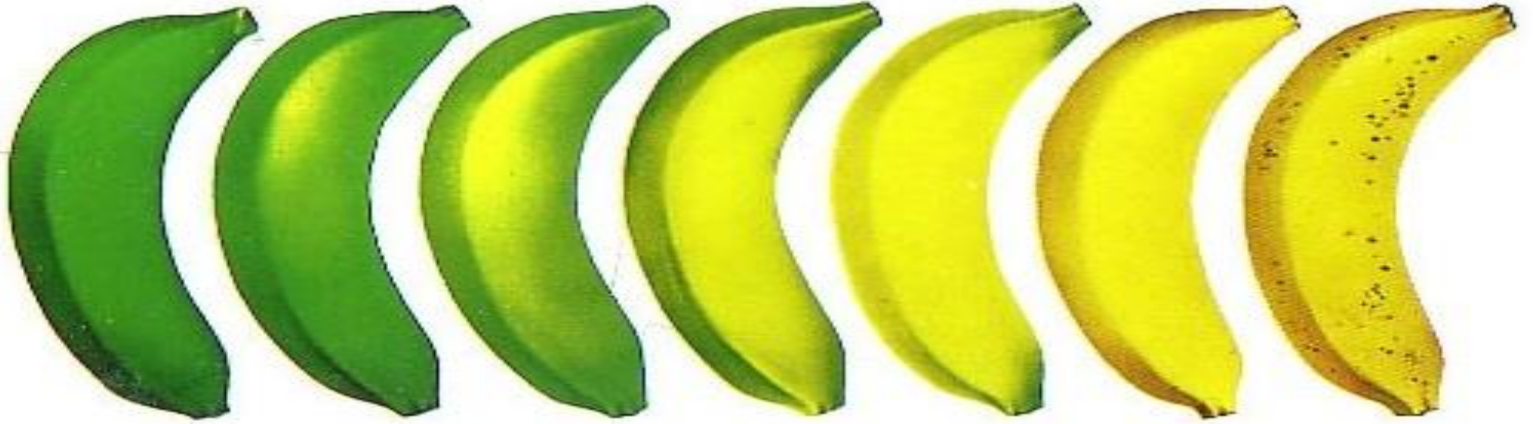
Duygusal Gelişim

- Ergenlik dönemindekilerin en çok gelecekle ilgili kaygılar taşıdıkları; eğitim gören ergenlerdeki bu kaygıların içeriğinin istedikleri okula gidip gidemeyecekleri ve istedikleri mesleği yapıp yapamayacakları gibi içeriğe sahip olduğu saptanmıştır.

Ahlaki Gelişim

- Ergenlik döneminden önce tam anlamıyla olgunlaşmış bir ahlak yapısından söz etmek mümkün değildir.

Ahlaki Gelişim

- Bireyin, kişisel bir değer sisteminin varlığının farkına vardığı dönem ergenlik dönemidir.
- Çünkü, ergen tarafından bu dönemdeki bir çok değişken, ahlakın seviyeli bir şekilde benimsenip benimsenmeyeceğini veya,
- Değer yargılarının, toplumda mevcut olan otoriteye bağlı kalınarak, geleneksel tarzda şekillenip şekillenmeyeceğini belirler.

Ahlaki Gelişim

Ergenlik döneminde ahlak gelişimi ile kişilik gelişimi arasında önemli bir ilişki vardır. Bu bağlamda;

- Kendini doğru değerlendirebilmesi,
- Dengeli ve sürekli bir öz/benlik kavramına sahip olabilmesi,
- Kendini kabul edebilmesi gibi önemli bazı faktörler ergenin, uyumlu bir kişilik geliştirebilmesinde ayrı bir önem arz eder.

Ahlaki Gelişim

- Ahlakın toplumsallaşmasıyla birlikte ergende, “hak ve adalet” fikri de egemen olmaya başlar. Dolayısıyla ergenler, haksızlık yapan ve eşit davranmayan kimselere karşı sert tepki verirler.

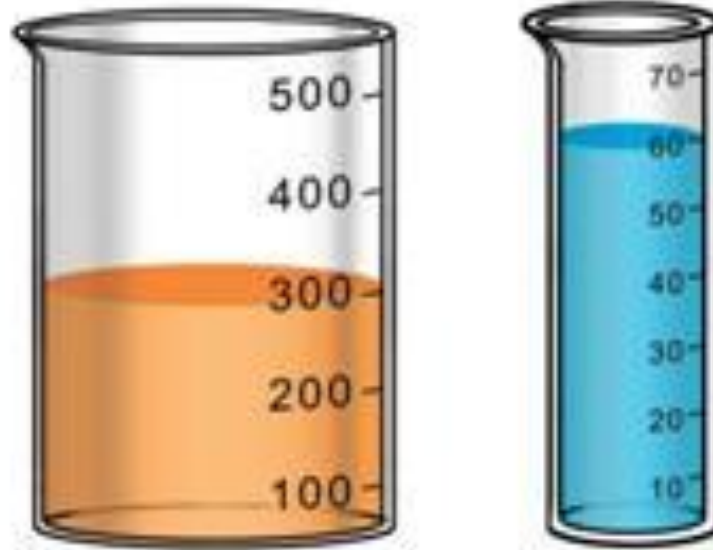
Ahlaki Gelişim

- Ergenlerdeki ahlaki gelişimin etkileri, başta ailesi olmak üzere çevresindeki büyükleri ile olan ilişkilerinde de görülür. Bu anlamda ergen, anne-babasının davranışlarını eleştirir ve kendi kişiliğini tamamlayabilmek için sevgi ve saygı duyduğu yetişkinlerin söz ve davranışlarındaki uyuma dikkat eder.

Ahlaki Gelişim

- Ergendeki suçluluk duygusunun başlaması, aynı zamanda ahlak ölçülerinin bozulması ve vicdanının emirlerini çiğnemiş olmasının bir belirtisi de olabilir.

Sosyal Gelişim

- Ergenin sosyalleşme süreci aslında çocukluk döneminde başlamış ve ergenlik döneminde ise bu süreç ailesinin dışına taşarak okul çevresi ve dolayısıyla arkadaş grupları ekseninde hızla devam etmektedir.

Sosyal Gelişim

- Kendini algılayışı değişmeye başlar. Kimlik arayışı içine girer.
- Arkadaşları onun için çok önemli bir modeldir, ama aile de hala başvuru kaynağıdır.
- Karşı cinsle iletişimi artar.
- Duygusal bir dönemdedir, özellikle fiziksel görünümü konusunda çok hassastır.

Sosyal Gelişim

- Toplumsal statüdeki değişimler benlik kavramı ve başkalarıyla ilişkileri büyük ölçüde değiştirerek genç insanların yeni rollere girmelerine, yeni uğraşlarla meşgul olmalarına izin verir. Yetişkin olmanın eşiğindeki ergenin artık kendisi için dikkate alacağı ve daha önce olmayan seçenekleri vardır.

Ergenliğe Özgü Bazı Özellikler

- **Ben-merkezci düşünme:** Ergen sürekli olarak çevresindeki kişiler tarafından izlendiği düşüncesindedir.

Ergenliğe Özgü Bazı Özellikler

- **Kişisel efsane (gerçekçi olmayan iyimserlik):**
Ergenler kendilerini özel bireyler olarak görürler. Benzersiz deneyimlere sahip olduklarına ve tüm dünyayı yöneten kuralların kendileri için geçerli olmadığına inanırlar. Kazalar, hastalıklar gibi olumsuz yaşantıların kendilerine hiç ulaşmayacağını düşünürler.

Ergenliğe Özgü Bazı Özellikler

- **Kararsızlık:** Artık yaşamın kendilerine sunduğu seçeneklerin daha fazla farkında olan ergenler, neyi yapmak istedikleri konusunda kararsızlık sergileyebilirler.

Ergenliğe Özgü Bazı Özellikler

- **Görünen iki yüzlülük:** Ergenler, genellikle ideallerini ifade etmek ile bu idealleri gerçekleştirmek için gerekli fedakarlıklarda bulunmak arasındaki farkın bilincine varamazlar.

Ergenliğe Özgü Bazı Özellikler

- **Devamlı aynaya bakma:** Ergenlikle birlikte insan bedeninde önemli değişiklikler olur. Ergen, bedeninde meydana gelen bu hızlı değişimi aynı hızla kabullenemez. Ayna karşındaki ergen bu dönüşümü yakalamaya, aynada gördüğünü “kendisi” olarak kabullenmeye çalışmaktadır.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- İnsanın kimlik duygusunu araması, ergenlik döneminde ön plana çıkar.
- Genç, çevresindekilerin kendisiyle ilgili düşüncelerine de önem verir.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- Kimlik; bireyin yalnızca kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından oluşan, kendi hakkındaki görüşüdür.
- Kimlik literatürde en genel anlamıyla, bireyin “ben kimim?” sorusuna verdiği yanıt olarak tanımlanmaktadır.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

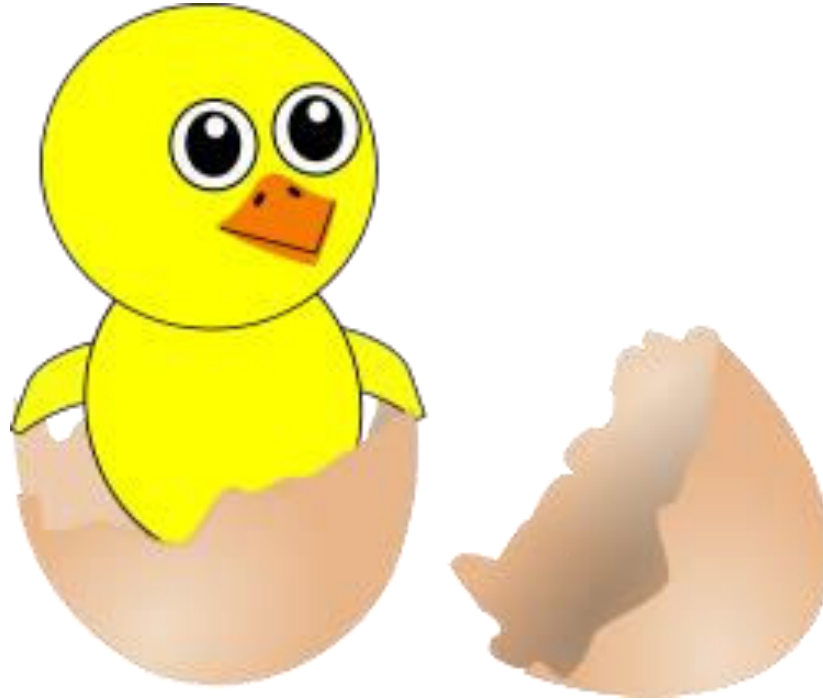
Kimlik oluşumu şu sorulara cevap aranarak belirlenir:

- Ben kimim? (Kendimizi tanıma ve kendimize ilişkin kararları kapsar.)
- Benim için neler değerlidir? (Bireyin değerler sistemini kapsar.)
- Hayattan neler istiyorum? (Bireyin çeşitli istek ve ideallerini kapsar.)

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- Bu sorulara verilecek cevaplar, bireyin kendisine ilişkin kararlarını, değerler sistemini ve ideallerini kapsar. Böylece kimlik ortaya çıkar.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- Eğer birey daha önceki gelişimsel dönemlerini sağlıklı bir biçimde atlattıysa ya da gerek ailevi gerekse sosyal ilişkilerindeki çatışmaları çözebildiyse sağlıklı bir kimlik oluşturur.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- Genç çevresinde gördüğü, beğendiği, etkilendiği, değerli saydığı kişileri kendisine mal eder, onlarla özdeşleşir.
- Bu kişiler gencin öğretmeni, arkadaşı, kardeşi, sevdiği sanatçı yada bir roman kahramanı olabilir. İşte genç bu kişilerin giyim tarzlarını, konuşmalarını, tavır ve davranışlarını taklit eder, onlarla bu anlamda özdeşleşir. Bu aşırıya kaçmadıkça doğal bir süreçtir.

Ergenlikte Kimlik Gelişimi

- Ergenler gelişimleri açısından uygun modellerle karşılaşılırsa sağlıklı bir kimlik geliştirebilirler. Aksi durumda kimlik arayışı ve karmaşası sürer gider.

Ergenlikte Arkadaşlık İlişkileri

- Ergen davranışlarının odaklandığı temel alanlardan biri arkadaş ve akranlarıyla ilişkileridir.
- Grup ortamında güç, aidiyet ve güven kazanır. Tek başına yapamayacağını düşündüğü işleri akranlarıyla birlikte karar vererek ortaklaşa yapmaya çalışır.

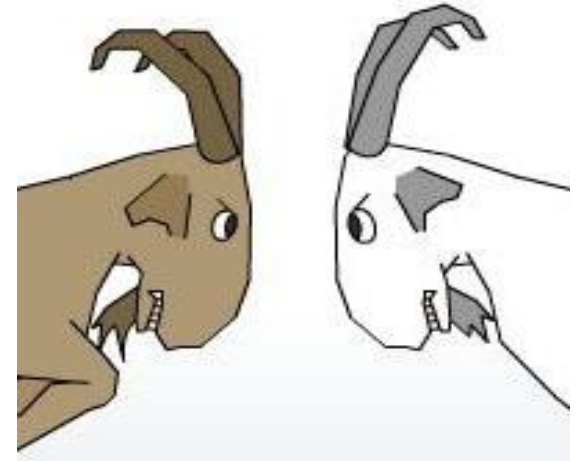
Ergenlikte Arkadaşlık İlişkileri

- Akran grubu ergene kişinin kendisini test etmesini, denemesini ve sorunlarla başa çıkmasını öğretir, kendini kanıtlama zemini olarak işlev görür.
- Böylelikle akran grubu gencin sosyal öğrenme deneyimlerini artırır.

Ergenlikte Arkadaşlık İlişkileri

- Ergenin akran grubu zaman içinde hem yapı hem de üyeler açısından değişim gösterir.
- Gelişim sürecinde kimlik bütünlüğü oluştukça, çatışmalar çözümlendikçe ya da çatışmalar daha da alevlendikçe ergen ruhsal açıdan daha farklı ilişki örüntülerine ihtiyaç duyabilir.
- Özellikle ergenliğin son dönemine doğru karşı cinsiyetle arkadaşlığa yönelimi artacaktır.

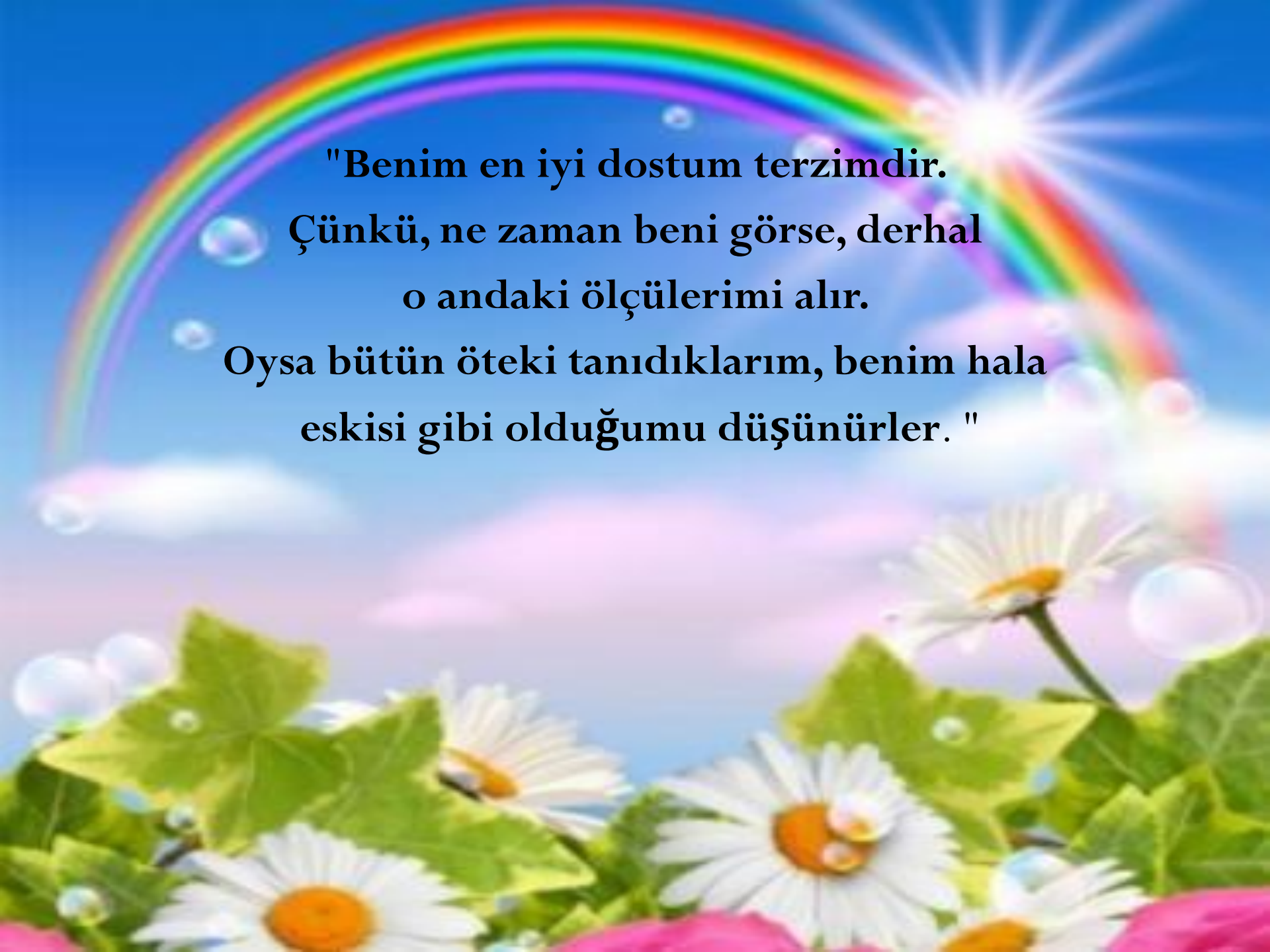

Ergenlikte Arkadaşlık İlişkileri

Arkadaş gruplarındaki bireylerin benzer özellikleri vardır:

- Ergenlerin arkadaşlarının da not ortalamaları, devamsızlık süreleri genellikle birbirine benzerdir.
- Serbest zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikler, sevilen müzik türleri, giyim tarzları benzerdir.
- Suç işleme, çeteleşme, diğerlerine zarar verme davranışı gösteren ergenlerin arkadaşlarında da benzer davranım sorunları daha sıktır.

"Benim en iyi dostum terzimdir.
Çünkü, ne zaman beni görse, derhal
o andaki ölçülerimi alır.
Oysa bütün öteki tanıdıklarım, benim hala
eskisi gibi olduğumu düşünürler. "